

В. О. Осташова, кандидат юридичних наук, доцент,
В. В. Дацун, здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
факультету економіки та менеджменту,
Полтавська державна аграрна академія

САМОФОТОГРАФІЯ ЯК МЕТОД ВИЗНАЧЕННЯ ВИТРАТ ЧАСУ

Без науково обґрунтованих норм неможливо правильно розрахувати чисельність необхідних виконавців, розставити засоби виробництва на робочих місцях, забезпечити необхідну пропорціональність, погодженість і послідовність виконання операцій усього складного процесу виробництва. Норми виробітку, обслуговування тварин і норми часу разом з тарифікацією різних за якістю видів праці є вихідними для правильної оплати праці [1].

Основною метою проведення самофотографії є залучення працівників підприємства до активної участі у виявленні й усуненні втрат робочого часу. Така діяльність проводиться самими працівниками, які фіксують величину втрат робочого часу і причини їхнього виникнення. Самофотографія робочого часу є засобом залучення працівників до активної участі в управлінні виробництвом, є досить ефективним методом спостереження за трудовим процесом і виявленням резервів підвищення продуктивності праці на кожному робочому місці.

Дослідження за допомогою методу самофотографії робочого часу дає змогу досягнути цілої низки важливих для підприємства цілей:

- визначити коло фактично виконуваних кожним працівником видів робіт та їх послідовність;
- встановити структуру витрат робочого часу;
- виявити причини втрати робочого часу не з вини працівників;
- з'ясувати недоліки в організації праці;

- відшукати резерви для підвищення продуктивності праці;
- отримати дані для розроблення укрупнених норм часу для виконання тих чи тих робіт;
- отримати дані для створення рекомендацій з удосконалення організації праці.

Процедура проведення самофотографії вимагає від працівників певної підготовки. Зокрема, слід чітко дотримуватися послідовності дій на кожному з етапів дослідження (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи проведення самофотографії робочого часу

Вид діяльності	Зміст діяльності
Етап 1. Підготовка до дослідження	
Складання переліку видів робіт	Працівникам роздають бланки самофотографії з переліком видів робіт, що складають на підставі посадових інструкцій, положень, технологічних карт, інших документів, що регламентують діяльність працівників. За необхідності включають найменування робочих місць, одиниць обладнання, де виконуються певні ключові операції, тощо. Кожному пункту переліку присвоюють індивідуальний індекс (номер), що надалі полегшить оброблення результатів дослідження.
Обрання працівників для дослідження	Дослідження може бути повномасштабним, а може охоплювати лише окремі категорії працівників, зокрема найдосвідченіших, із продуктивністю праці середнього та вищого рівня, із продуктивністю праці нижче середнього рівня тощо.
Визначення тривалості дослідження	Дослідження має охоплювати повні робочі цикли. Якщо метою самофотографії є окреслення структури витрат робочого часу та визначення можливостей її оптимізації, дослідження має тривати один-два тижні. При необхідності розробки норм часу для певних

	видів робіт – кожен із видів робіт має повторюватися у дослідження 10-15 разів (тривалість – три-чотири тижні).
Складання бланків та проведення інструктажу працівників	У бланку має міститися перелік видів робіт, складений на підставі посадових інструкцій, положень про структурні підрозділи тощо, із пронумерованими видами робіт. Проінструктувати працівників щодо порядку дослідження бажано особисто, окресливши цілі, завдання та техніку спостереження.
Етап 2. Проведення дослідження	
Заповнення бланків	Працівники заповнюють бланки у режимі онлайн, а не наприкінці робочого дня, що може спотворити результати. Доцільно щодня збирати заповнені бланки та проводити додатковий інструктаж, якщо хтось із працівників припуститься помилки.
Етап 3. Опрацювання результатів дослідження	
Підрахунок та оформлення підсумкових даних	Оптимальна форма подання підсумкових даних – діаграма або таблиця, що відбивають структуру витрат робочого часу у важливих для дослідника аспектах – за підрозділами, категоріями посад, конкретними працівниками, групами тощо.
Інтерпретація даних	На підставі даних самофотографій робочого часу оцінюють обсяг виконуваних робіт, передбачених і не передбачених посадовими інструкціями.

Складено авторами використанням [2]

Проведення дослідження за допомогою самофотографії робочого часу не рідко сприймається працівниками як певний тиск, змушує їх нервувати та вносить дисбаланс у роботу трудового колективу. Але такі наслідки мають й інші методи дослідження витрат робочого часу.

Слід відзначити також, що не всі працівники здатні до якісного проведення самофотографії. Можливо до них краще

застосувати метод фотографії.

На нашу думку, більшою мірою досліджуваний метод визначення витрат робочого часу підходить до управлінського персоналу підприємства, здатного до рефлексії та глибокого і критичного самоаналізу.

Список використаних джерел:

1. Заїнчковський А. О. Основні методичні положення нормування праці в сільському господарстві [Електронний ресурс] / [Заїнчковський А. О., Ворончук М. П., Пулім В. А., Штурба Д. І.]. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11633/1/3.pdf>

2. Сидоркіна С. Самофотографія робочого часу: крок за кроком [Електронний ресурс] / Світлана Сидоркіна // Кадрова практика. – 2015. – № 3. – Режим доступу : <http://ekadrovik.mcfr.ua/article.aspx?aid=494120>